HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין קא.

מתני' דלמא שמוקלקה. לחפה שמחורי הבתים. ומשום הכי נקט לה משום שאין משתמשין בה תדיר ואין בעל הבית חושש לה לעשות לה לולא תלויה כראוי וקבועה ללא זקופה כנגד הפתח וכשהוא פותח מטילה לתוך ויש שמלויות לחבל בגרות לתוך: **אין נועלין בה.**

מתני' א הדלת שבמוקצה וחדקים שבפרצה ומחצלות אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהים מן הארץ: **גמ'** ורמינהו דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אמר אביי בשיש להם ציר רבא אמר בשהיה להן ציר מיתיבי דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין וגבוהים מן הארץ אפילו מלא נימא נועלין בהן ואם לאו אין נועלין בהן אביי אמר מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה או שיש להן ציר או שגבוהין מן הארץ רבא מתרץ לטעמיה
ב בשהיה להן ציר או שגבוהין מן הארץ

ת"ר סוכי קוצים וחבילין שהתקינן לפירצה שבחצר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת וא"צ לומר ביו"ט תני ר' חייא ג דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה היכי דמי דלת אלמנה איכא דאמרי דחד שיפא ואיכא דאמרי דלית ליה גשמה ד אמר רב יהודה ד האי מדורתא ממעלה למטה שרי ממטה למעלה אסיר ה וכן ביעתא וכן קידרא וכן חביתא א"ל ההוא צדוקי ו לרבי יהושע בן חנניה חדקאה דכתיב בכו ז טובם כחדק אמר ליה שטיא שפיל לסיפיה דקרא דכתיב ישר ממסובה ואלא מאי טובם כחדק כשם שחדקים הללו מגינין על הפירצה כך טובים שבנו מגינים עלינו דבר אחר טובם כחדק שמהדקאה את הרשעים ח לגיהנם שנאמר ² קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדיקות עמים רבים **מתני'** לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים וכן ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אא"כ עשה מחיצה גבוה עשרה טפחים דברי ר' מאיר אמרו לו מעשה בשוק של ט פטמים שהיה בירושלים ז שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח רבי יוסי אומר שוק של צמרים הוה: **גמ'** ורבנן אמר רבי מאיר רשות הרבים ומהדרו אינהו כרמלית י דאמר רבה בר ו בר חנה אמר רבי יוחנן ירושלים אלמלא דלתותיה נגעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים אמר רב ו פפא כאן קודם שנפרצו בה פרצות כאן לאחר שנפרצו בה פרצות רבא אמר סיפא אתאן לשערי גינה והכי קאמר וכן לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח בכרמלית ברשות היחיד אלא **מיתיבי** דלת הנגררת. גלמו הכי הוה מצי למקשוי ריפא לסיפא דקתני לה נגררת וקתני לה גדוסין מן המדרון והוה מצי למימר וליטעמין: **דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה.** פי' ר"י דמיירי כשים להן ציר דאי מין להן ציר מצי מיניא דלת אלמנה אפי' דלת מחוברת נמי:

וכן ביעתא. פי' בקונטי' שמסדר בילים על גבי בהול שקורין גרדי"ל בלע"ז ואין נראה לר"י ד דלך גוון שהרי כל המחיצות עשויות כבר וגם דמו לחבית ופורין דמקדר זו אגל זו ותדע שהרי הימר פשוט הוא להניח קדירה על גבי טרפיעא ה וגראה לר"י לפרש שמסדר עליס או בילים ומניח בילה על גביהן ומה שאנו מסדרין כבר מכאן וכבר מכאן וכבר על גבייהס או ליסוך אגל בספר ליבא לישנא אגל כאלין לאויר שמתמיהס אי נמי גם דמי לגבון אגל כשעושה אביי על גבי הקרקע ואגל על השלחן:

מגיה

מוסף רש"י

מדורתא. היקס גדול שעושין לפני שריס כלרך גוון, עושין לו כתלים מד' רוחות ושוהרין עליס למעלה ודומה לאהל, ממעלה למטה שרי. להתמיל מתלה מן הגג ואמר כך יסקלו מתמיו עלי הכתלים, שרי, ממטה למעלה אסיר. לסדר העליס של כתלים מתלה העליס של כתלים הגג, לסוריו שרלך גוון הוא (ביצה לב:). **וכן ביעתא.** ביליס גסות הנסורות ע"ש כלי מלוי כעין טרפיע"ל או על הסכבלא, אין מושיבין לא יקוף שכרעיס מתלה אלא בסוריקין לוחן ומחזיקין, שכוכבין עליו, אגל פוסק העור ומלעג שמוכנין עליו, אגל פוסק העור מתלה ויפתחנו בני אגל בילים ואמ"כ יעשו הסכוכות ויקבלו הלעועות שעל גבן ואמ"כ יקפו הכרעיס ויתנו הסכוכות לתוכן (שם). **וכן חביתא.** מביות שמסדרין בחוכר ומושיבין אלמ על גבי אביס (שם). **ירושלים.** לשות הכיפה שלה מטוין מעשר לשער ומפולש ויש בה דיעות שאיס ניעול ונראה אמה, ולולמלא שטועלין לשומיה בכל לילה מיניין עליה בשבת משום רשות הרבים, אגל נעגלת לשמוח משוין לה כתלר של רבים ומערבין אלת כולה וכל זמן שלא עירבו הוא כרמלית ולא מיחייבי עלה (לעיל ו:).

רבינו חננאל (המשך)

העצים שעליה ממעלה למטה, כגון שנתן עץ אחד תלוי בידו למעלה [מן] הכירה, ונתן תחתיו עץ אחד עד שהגיע לכירה, הרי אילו העצים ניתנו בכירה שלא כדרך בניין ומותר. אבל אם נתן עץ אחד על חבירו ממטה ועלה למעלה, הרי זה דרך בניין ואסור. וכן קדירה. אם אוחזה בידו ומניחה אבנים תחתיה שרי, ואם נותן אבנים ושופת הקדרה עליה אסור. **וכן ביצים.** שצריך לצלותן, אם אוחז העלינה בידו ונותן אחרות תחתיה שרי, ואם זו על זו אסור. **וכן חבית.** כשיבקש להטותה ולסנן יינה מן השמרים, אם אוחזה תלויה ומניח אבנים תחתיה, נמצאת שלא כדרך בניין ושרי. ואם החבית נותן על האבנים אסור. **וכן פורייא.** מפורקת לא יחבר העצים התחתונים תחילה, אלא אוחז העליונים ומניח התחתונים תחת העליונים ומותר. ואם נותן התחתונים ואח"כ נותן העליונים הרי אילו דרך בניין ואסור. **טובם כחדק.** פי' טובם שבישראל מחדקין את אומות העולם בגיהנם. שנאמר קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדיקות עמים רבים וגו'. **מתני', לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים כו'.** ומקשינן תני ר' מאיר רשות הרבים, ומהדרי ליה רבנן שוק של פטמין שהיה בירושלים שהיא כרמלית. דא"ר יוחנן אילמלא דלתותיה נינעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים. ופריך רב פפא לא אהדרו ליה ירושלים אלא לאחר שנפרצו בה פרצות יתר מעשר שהיא רשות הרבים. וכן שערי גינה לא יעמוד בכרמלית ויפתח ברשות הרבים [או] היחיד, או [ברשות] היחיד ויפתח בכרמלית אלא

אגל

שסותמין לפיכך מותר. **ומותבינן** עלייהו דלת הניגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר, בזמן שיש להן ציר וגבוהין מן הארץ אפי' כמלא נימא נועלין בהן ואם לאו אין נועלין בהן. אביי מתרץ לטעמיה בשיש להן ציר או גבוהין מן הארץ. רבא מתרץ לטעמיה בשהיה להן ציר או ששהיו גבוהין מן הארץ. ת"ר סוכי קוצים וחבילי עצים שהתקינן לפירצה שבחצר, [בזמן] שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת. היכי דמי דלת אלמנה אמרי לה דחד שיפא. פי' לוח אחד כדכתיב וכפיס מעץ יעננה. ומתרגמינן שיפא. ואמרי לה דלית לה כשימה. [ישן] שנזדוסין שיכא. פי' שיבא שאינה נצמדת משתי צדדיה, והוא מלשון צמידים דמתרגמינן שבכין. פי' גשמא בית קבול של ציר שהוא כמלבן אלא יורדת ומשתקעת בארץ. **אמר רב יהודה האי מדורתא כו'.** שמועה זו עיקרה ביום טוב, וכבר פירשוה שם בעניין אין מקיפין שני חביות לשפות עליה את הקדירה, ואין סומכין את הקדירה בבקעת. וכן [הדלת] [בדלת] כל זה שאיסורו משום תולדות בניין. וכיון שהזכיר בזה המקום סמיכת הדלת, מרשכת גם אילו שהן אסורין משום בניין בשבת. ואמר רב יהודה אם שינה מדרך בניין האי מדורתא ביום טוב, ונתן

מו א ב מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה ח סמג לאוין מה טוש"ע או"ח סי' שיג סעיף ג:
מז ג מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ד:
מח ד ה מיי' פ"ל מהל' יו"ט הל' יד [טו] סמג לאוין עה טור ש"ע או"ח סי' תקב סעיף ג [וסי' שטו סעי' ג ו]:
מט ו מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה ג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שג סעיף ג:

תורה אור השלם

1. טוֹבָם כְּחַדָּק יָשָׁר מִמְּסוּכָּה יוֹם מְצַפֶּיךָ פְּקֻדָּתֶךָ בָּאָה עַתָּה תְּהִיָה מְבוּכָתָם: מיכה ז ד
2. קוּמִי וְדוֹשִׁי בַת צִיּוֹן כִּי קַרְנֵךְ אָשִׂים בַּרְזֶל וּפַרְסֹתַיִךְ אָשִׂים נְחוּשָׁה וְהָדַקּוֹת עַמִּים רַבִּים וְהַחֲרַמְתִּי בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ: מיכה ד יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא יעמוד אדם ברשות היחיד וכו' פתח החנות שכרשות הרבים ועי"פ שאין ממקום המפתח עד פתח מרגע וכו' למעלה לרשות גבוהים וכו' כגון שהיה מפתח החנות מונח על גגה ויטול מס המפתח ויפתח בה פתח התנות: (ב) ד"ה חייבין וכו' דכרמלית היא לית לן בה וכו' דילמא מייתי לה לתי: (ג) ד"ה סיפא וכו' ויטול מפתח ויפתח התנעול: (ד) תוס' ד"ה וכן וכו' ואין נראה לר"י דדרך. ר"ל כלומר שיסך דרך בנין בכך: (ה) **בא**"ד גבי טרפיע"ל. ר"ל עיין בפ' תולין דף קלח בתוס' ד"ה כל הנהו:

לעזי רש"י

גלידי"א [קלידי"א]. רשת-נצרים, מחצלת. דילי"ש [דיילי"ש]. מוטות ברזל, ברזיתים (המחוברים את קרשי הדלת). גרדי"ל. אסכלה.

רבינו חננאל

הדלת שבמוקצה וחדקין שבפרצה כו'. מקום מוקצה שאינו שוה לכרמלית וגבוה ממנה, שנעשה מוקצה מן הכרמלית. והיא כמין דיר וסהר ועשה לאותו מקום דלת. חדקין שבפרצה, כדכתיב טובם כחדק, והן הקוצין שסותמין בהן הפירצה שלא ליכנס בדיר גנב או חיה רעה. **והמחצלאות**, כמשמען, אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהין מן הארץ. ורמינהי דלת הניגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. הנה אע"פ שאין גבוהין נועלין בהן. ופריך אביי בשיש להן ציר. כדכתיב הדלת תיסוב על צירה והיא עקב א' בורוב. רבא אמר כשהיה להם ציר. כלומר כיון שהיה להן ציר אין סוגרין להן בדוחק. לפיכך אין חורצין חריץ בעת

(ו) גמ' ורבנן אמר רבי מאיר רשות הרבים ומהדרי ליה כו'. **מתני'**, ת"ר סוכי קוצים וחבילין שהתקינן לפירצה שבחצר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת וא"צ לומר ביו"ט תני ר' חייא דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה היכי דמי דלת אלמנה איכא דאמרי דחד שיפא ואיכא דאמרי דלית ליה גשמה אמר רב יהודה האי מדורתא ממעלה למטה שרי ממטה למעלה אסיר וכן ביעתא וכן קידרא וכן חביתא א"ל ההוא צדוקי לרבי יהושע בן חנניה חדקאה דכתיב בכו טובם כחדק אמר ליה שטיא שפיל לסיפיה דקרא דכתיב ישר ממסובה ואלא מאי טובם כחדק כשם שחדקים הללו מגינין על הפירצה כך טובים שבנו מגינים עלינו דבר אחר טובם כחדק שמהדקאה את הרשעים לגיהנם שנאמר קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדיקות עמים רבים **מתני'** לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים וכן ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אא"כ עשה מחיצה גבוה עשרה טפחים דברי ר' מאיר אמרו לו מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלים שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח רבי יוסי אומר שוק של צמרים הוה: **גמ'** ורבנן אמר רבי מאיר רשות הרבים ומהדרו אינהו כרמלית דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ירושלים אלמלא דלתותיה נגעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים אמר רב פפא כאן קודם שנפרצו בה פרצות כאן לאחר שנפרצו בה פרצות רבא אמר סיפא אתאן לשערי גינה והכי קאמר וכן לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח בכרמלית ברשות היחיד אלא

מתני' דלמא שמוקלקה. לחפה שמחורי הבתים. ומשום הכי נקט לה משום שאין משתמשין בה תדיר ואין בעל הבית חושש לה לעשות לה לולא תלויה כראוי וקבועה ללא זקופה כנגד הפתח וכשהוא פותח מטילה לתוך ויש שמלויות לחבל בגרות לתוך: **אין נועלין בה.**

מתני' א הדלת שבמוקצה וחדקים שבפרצה ומחצלות אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהים מן הארץ: **גמ'** ורמינהו דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אמר אביי בשיש להם ציר רבא אמר בשהיה להן ציר מיתיבי דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין וגבוהים מן הארץ אפילו מלא נימא נועלין בהן ואם לאו אין נועלין בהן אביי אמר מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה או שיש להן ציר או שגבוהין מן הארץ רבא מתרץ לטעמיה
ב בשהיה להן ציר או שגבוהין מן הארץ

ת"ר סוכי קוצים וחבילין שהתקינן לפירצה שבחצר בזמן שקשורין ותלויין נועלין בהן בשבת וא"צ לומר ביו"ט תני ר' חייא ג דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה היכי דמי דלת אלמנה איכא דאמרי דחד שיפא ואיכא דאמרי דלית ליה גשמה ד אמר רב יהודה ד האי מדורתא ממעלה למטה שרי ממטה למעלה אסיר ה וכן ביעתא וכן קידרא וכן חביתא א"ל ההוא צדוקי ו לרבי יהושע בן חנניה חדקאה דכתיב בכו ז טובם כחדק אמר ליה שטיא שפיל לסיפיה דקרא דכתיב ישר ממסובה ואלא מאי טובם כחדק כשם שחדקים הללו מגינין על הפירצה כך טובים שבנו מגינים עלינו דבר אחר טובם כחדק שמהדקאה את הרשעים ח לגיהנם שנאמר ² קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדיקות עמים רבים וגו' **מתני'** לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים וכן ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אא"כ עשה מחיצה גבוה עשרה טפחים דברי ר' מאיר אמרו לו מעשה בשוק של ט פטמים שהיה בירושלים ז שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח רבי יוסי אומר שוק של צמרים הוה: **גמ'** ורבנן אמר רבי מאיר רשות הרבים ומהדרו אינהו כרמלית י דאמר רבה בר ו בר חנה אמר רבי יוחנן ירושלים אלמלא דלתותיה נגעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים אמר רב ו פפא כאן קודם שנפרצו בה פרצות רבא אמר סיפא אתאן לשערי גינה והכי קאמר וכן לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח בכרמלית ברשות היחיד אלא

מיתיבי דלת הנגררת. גלמו הכי הוה מצי למקשוי ריפא לסיפא דקתני לה נגררת וקתני לה גדוסין מן המדרון והוה מצי למימר וליטעמין: **דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה.** פי' ר"י דמיירי כשים להן ציר דאי מין להן ציר מצי מיניא דלת אלמנה אפי' דלת מחוברת נמי:

וכן ביעתא. פי' בקונטי' שמסדר בילים על גבי בהול שקורין גרדי"ל בלע"ז ואין נראה לר"י ד דלך גוון שהרי כל המחיצות עשויות כבר וגם דמו לחבית ופורין דמקדר זו אגל זו ותדע שהרי הימר פשוט הוא להניח קדירה על גבי טרפיעא ה וגראה לר"י לפרש שמסדר עליס או בילים ומניח בילה על גביהן ומה שאנו מסדרין כבר מכאן וכבר מכאן וכבר על גבייהס או ליסוך אגל בספר ליבא לישנא אגל כאלין לאויר שמתמיהס אי נמי גם דמי לגבון אגל כשעושה אביי על גבי הקרקע ואגל על השלחן:

מגיה

מוסף רש"י

מדורתא. היקס גדול שעושין לפני שריס כלרך גוון, עושין לו כתלים מד' רוחות ושוהרין עליס למעלה ודומה לאהל, ממעלה למטה שרי. להתמיל מתלה מן הגג ואמר כך יסקלו מתמיו עלי הכתלים, שרי, ממטה למעלה אסיר. לסדר העליס של כתלים מתלה העליס של כתלים הגג, לסוריו שרלך גוון הוא (ביצה לב:). **וכן ביעתא.** ביליס גסות הנסורות ע"ש כלי מלוי כעין טרפיע"ל או על הסכבלא, אין מושיבין לא יקוף שכרעיס מתלה אלא בסוריקין לוחן ומחזיקין, שכוכבין עליו, אגל פוסק העור ומלעג שמוכנין עליו, אגל פוסק העור מתלה ויפתחנו בני אגל בילים ואמ"כ יעשו הסכוכות ויקבלו הלעועות שעל גבן ואמ"כ יקפו הכרעיס ויתנו הסכוכות לתוכן (שם). **וכן חביתא.** מביות שמסדרין בחוכר ומושיבין אלמ על גבי אביס (שם). **ירושלים.** לשות הכיפה שלה מטוין מעשר לשער ומפולש ויש בה דיעות שאיס ניעול ונראה אמה, ולולמלא שטועלין לשומיה בכל לילה מיניין עליה בשבת משום רשות הרבים, אגל נעגלת לשמוח משוין לה כתלר של רבים ומערבין אלת כולה וכל זמן שלא עירבו הוא כרמלית ולא מיחייבי עלה (לעיל ו:).

רבינו חננאל (המשך)

העצים שעליה ממעלה למטה, כגון שנתן עץ אחד תלוי בידו למעלה [מן] הכירה, ונתן תחתיו עץ אחד עד שהגיע לכירה, הרי אילו העצים ניתנו בכירה שלא כדרך בניין ואסור. אבל אם נתן עץ אחד על חבירו ממטה ועלה למעלה, הרי זה דרך בניין ואסור. **וכן קדירה.** אם אוחזה בידו ומניחה אבנים תחתיה שרי, ואם נותן אבנים ושופת הקדרה עליה אסור. **וכן ביצים.** שצריך לצלותן, אם אוחז העלינה בידו ונותן אחרות תחתיה שרי, ואם זו על זו אסור. **וכן חבית.** כשיבקש להטותה ולסנן יינה מן השמרים, אם אוחזה תלויה ומניח אבנים תחתיה, נמצאת שלא כדרך בניין ושרי. ואם החבית נותן על האבנים אסור. **וכן פורייא.** מפורקת לא יחבר העצים התחתונים תחילה, אלא אוחז העליונים ומניח התחתונים תחת העליונים ומותר. ואם נותן התחתונים ואח"כ נותן העליונים הרי אילו דרך בניין ואסור. **טובם כחדק.** פי' טובם שבישראל מחדקין את אומות העולם בגיהנם. שנאמר קומי ודושי בת ציון כי קרנך אשים ברזל ופרסותיך אשים נחושה והדיקות עמים רבים וגו'. **מתני', לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים כו'.** ומקשינן תני ר' מאיר רשות הרבים, ומהדרי ליה רבנן שוק של פטמין שהיה בירושלים שהיא כרמלית. דא"ר יוחנן אילמלא דלתותיה נינעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים. ופריך רב פפא לא אהדרו ליה ירושלים אלא לאחר שנפרצו בה פרצות יתר מעשר שהיא רשות הרבים. וכן שערי גינה לא יעמוד בכרמלית ויפתח ברשות הרבים [או] היחיד, או [ברשות] היחיד ויפתח בכרמלית